

Datum

9 september 2024

Onderwerp

VNG inbreng CD klimaat en energie 12 september

Geachte woordvoerders klimaat en groene groei,

U heeft 12 september het commissiedebat klimaat en energie. Namens gemeenten geven wij u nog graag drie aandachtspunten mee:

1. Wetgeving moet op orde zijn om de betaalbaarheid van de warmtetransitie te garanderen;
2. Maak warmtenetten aantrekkelijk voor de consument;
3. Volg het ROB-advies 'Koersen op klimaatneutraal op'.

Hieronder onze toelichting.

1. Wetgeving moet op orde zijn om de betaalbaarheid van de warmtetransitie te garanderen.

In verschillende verdragen en wetten is opgenomen dat we in Nederland in 2050 geen aardgas meer gebruiken. Uit het recent verschenen rapport '[Aardgasvrij: een goed idee, maar ...](#)' (PBL) blijkt dat onze burgers het belang hiervan onderschrijven en het legitiem vinden dat het rijk hier beleid op ontwikkelt. Zij hebben tegelijkertijd zorgen over de betaalbaarheid en een eerlijke verdeling van kosten. Ook hebben zij moeite met een warmtenet in handen van commerciële bedrijven; een warmtebedrijf in publieke handen kan rekenen op meer acceptatie.

Een spoedige behandeling van aankomende wetgeving zorgt ervoor dat de warmtetransitie haalbaar en betaalbaar wordt voor iedereen. Aankomende wetgeving borgt, naast andere maatregelen, borgen dat iedereen mee kan doen aan de warmtetransitie, dat het alternatief voor aardgas betaalbaar is en dat er een publiek meerderheidsbelang komt in warmtebedrijven. Hiervoor zijn het wetsvoorstel (en besluiten onder de) Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) en het wetsvoorstel Wet Collectieve Warmtevoorziening (WCW) opgesteld. Voor gemeenten zijn deze wetten noodzakelijk om invulling te kunnen geven aan hun regierol in de warmtetransitie en duidelijkheid te bieden aan inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Zonder passende wetgeving zal het halen van de landelijke doelstellingen erg moeilijk worden.

Wij vragen uw Kamer:

- Om aandacht te vragen voor de spoedige behandeling van deze wetsvoorstellen en de bijbehorende onderliggende besluiten (Bgiw) zodat de warmtetransitie haalbaar en betaalbaar wordt én niet stil komt te liggen.

- De minister te vragen hoe zij borgt dat de ministeries van KGG en VRO de wetsvoorstellen Wcw en Wgiw qua planning en inhoud op elkaar afstemmen. De rol van de minister van KGG is belangrijk ten behoeve van de voortgang van de warmtetransitie.

2. Maak warmtenetten goedkoper voor de consument

Door de huidige verdeling van de kosten, zijn op dit moment de kosten voor eindgebruikers die overgaan naar warmtenetten hoger dan een aardgasaansluiting of warmtepomp, terwijl de maatschappelijke kosten lager zijn. Dat is niet wenselijk aangezien warmtenetten voorzien in een betrouwbare (en duurzame) warmtelevering, minder opwek door wind en zon vragen (en daarmee ruimtelijk beslag), en het risico op netcongestie en benodigde investering voor netverzwaring verlagen.

Om de betaalbaarheid voor warmtenetten te borgen zijn extra maatregelen noodzakelijk. Daarom zijn een staatsdeelneming en waarborgfonds warmte cruciaal voor het laten slagen van de WCW en de warmtetransitie.

Wij vragen uw Kamer

- De minister op te roepen de ontwikkeling van een 'landelijk waarborgfonds warmte' en staatsdeelneming in de ontwikkeling van publieke warmtebedrijven mee te nemen in de voorjaarsbegroting.
- Aan te dringen om een energie(tarifierings)systeem in te richten waarin energierechtvaardigheid en betaalbaarheid centraal staan en daarmee onder andere voorkomt dat warmtenetgebruikers betalen voor de steeds hogere netcapaciteitskosten voor warmtepompen. Wij pleiten voor een tarifieringssysteem van kosten naar gebruik van netcapaciteit.
- Wij roepen u op om de minister te vragen om te onderzoeken hoe extra hoge kosten voor netcapaciteit bij warmtenetgebruikers kan worden voorkomen en hoe verdere socialisering van energiekosten kan worden ontwikkeld. Met deze instrumenten betalen afnemers voor gebruik en vergroten we het vertrouwen bij inwoners.

3. Volg het ROB-advies 'Koersen op klimaatneutraal' op

Het oplossen van netcongestie, de wijkgerichte verduurzaming van woningen en lokale bedrijven, de isolatie van woningen en gebouwen en de ontwikkeling van betaalbare warmte oplossingen, vragen om een grote rol voor gemeenten. Zo moeten gemeenten de komende jaren maar liefst vijftigduizend trafohuisjes worden ingepast in wijken en buurten, zijn er soortenmanagementplannen nodig wil woningisolatie mogelijk blijven en staat gemeenten aan de lat voor de oprichting van publieke warmtebedrijven.

Dat kan alleen met voldoende middelen. De Raad voor Openbaar Bestuur concludeert in haar advies dat de decentrale overheden voor de uitvoering van deze taken extra middelen nodig hebben, van circa € 225 miljoen per jaar vanaf 2025. Uitvoering van deze taken is cruciaal om de klimaatdoelstellingen te behalen maar ook dat energierekening betaalbaar blijft, de woningbouwopgaven gerealiseerd kunnen worden, het economische vestigingsklimaat verbeterd wordt en de energieonafhankelijkheid vergroot.

Wij vragen uw Kamer:

- Dat het kabinet deze middelen vrijmaakt. Zonder deze middelen kunnen gemeenten deze taken niet uitvoeren.
- Wij doen de oproep aan uw Kamer de bezuiniging op de SPUKS terug te draaien.

De voorgenomen bezuinigingsmaatregelen op SPUKS (-10%) legt aanvullende druk op de uitvoeringsmiddelen voor decentrale overheden. Wat dit betekent voor de uitvoeringsmiddelen wordt pas duidelijk in de miljoenennota, maar onze zorg is dat dit direct effect heeft op de lokale uitvoering en de daarmee samenhangende doelen en ambities van het kabinet. Dit omdat bij deze -10% er ten onrechte vanuit wordt gegaan dat bij alle SPUKS sprake is van administratieve lasten. Daarvan is in dit geval geen sprake. De bezuiniging gaat dus ten koste van inhoudelijke activiteiten en investeringen.